

Să vorbim despre Europa

Această publicație este posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin API și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA. Buletin informativ editat de Asociația Presei Independente (API), în cadrul Platformei societății civile „Pentru Europa”, cu suportul proiectului „Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova”, implementat de FHI 360. Parteneri: Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene, Compania „Air Moldova”

ARGUMENT

De la Riga la EurOPERA de la Butuceni

Sorina Ștefărcă

La început am vrut să scriu despre „succesul liniștit”, precum l-a calificat EUObserver.com, al Summit-ului Parteneriatului Estic (PE) de la Riga. Căci, explică portalul, „Ucraina, Georgia și Moldova nu au obținut promisiunea unor viitoare negocieri de aderare la UE; Ucraina și Georgia nu au primit liberalizarea vizelor de călătorie începând de anul viitor, criticii Rusiei nu au obținut o condamnare a implicării Moscovei în estul Ucrainei, iar UE nu a smuls niciun angajament cu privire la drepturile omului de la Armenia, Azerbaidjan și Belarus. Însă, cel puțin, lideri UE și ai țărilor PE au stat în aceeași sală, după 18 luni de la Summitul controversat de la Vilnius, urmat de agresiunea Rusiei în Ucraina și amplificarea tensiunilor în regiune...”

Declarația finală a reiterat totuși „aspirațiile europene” ale celor mai avansate trei țări ale PE și a deschis ușa către liberalizarea vizelor de călătorie în cazul în care sunt întrunite condițiile. „Cel puțin, nu facem pași înapoi, declară pentru portal Richard Youngs de la think tank-ul Carnegie Europe, adăugând că motivul din care Summitul nu a oferit o perspectivă clară de aderare ar fi „prudența față de Rusia și constrângerile interne...”

Prudența față de Rusia și constrângerile interne - cea mai mare dintre care este corupția - sunt factorii ce determină și actuala poziționare a Republicii Moldova în relația cu Uniunea Europeană. Iar situația socială și politică internă a degradat într-atât, încât nu prea mai putem spune că reușim și noi, cel puțin, să nu facem pași înapoi. Pe acest fundal, idei precum cea lansată recent, prin articole semnate în câteva prestigioase publicații europene, de către miniștrii Economiei din Franța și Germania - privind crearea unei așa-zise „uniuni a euro-zonei” în interiorul UE - ar trebui să ne pună în gardă. Testarea atât de sincronizată a opiniei publice este doar aparent accidentală. Iar pentru noi o Europă în Europa ar fi o barieră în plus, fie și una invizibilă.

Tocmai de aceea tradiționalul „culcat pe o ureche” ne poate fi fatal în viitor. Iar dacă Moldova va rămâne, din nou, în afara barierelor europene, vina va fi a celor ce pretind a fi clasă politică. Pentru că oamenii... oamenii se pare că sunt singurii care mai mențin viu spiritul și vocația europeană ale acestei țări. M-am convins încă o dată de acest lucru sâmbăta trecută, la Butuceni, Orhei, unde un entuziast local s-a ambiționat să organizeze un mega-eveniment ce i-ar face față oricărei așezări europene - un concert de muzică clasică.

„Ascultă și descOPERĂ!”, a fost îndemnul prin care Anatolie Botnaru, directorul Agropensiunii „Butuceni Eco Resort”, ne-a adus în una dintre cele mai pitorești zone de vacanță din Moldova. A avut grijă să se facă plăcinte și să se toarne vin. A reinventat popasurile turistice din localitate. Și, pentru „O zi ca o vacanță” (genericul evenimentului), Butuceniul s-a umplut de oameni și lunca din sat s-a transformat în sală de concert. O sală unde băncile din paie acoperite cu iarbă proaspăt cosită erau cele mai confortabile din lume.

...Și au răsunat printre stâncile de la Orheiul Vechi arii celebre și valsuri nemuritoare, interpretate de orchestra și soliștii Teatrului Național de Operă și Balet „Maria Bieșu”. Iar peste zănaticele note a dirijat maestrul vienez Friedrich Pfeiffer, de câțiva ani buni îndrăgostit de Butuceni. Și ne-am simțit și noi nemuritori ca muzica... Și mi-am zis că viitorul este posibil - trebuie doar ca, la 14 iunie, fiecare sat din Moldova să vrea să fie o mică Europă.

Pădurea din Boghenii Noi

Pădurarii din comuna Boghenii Noi din raionul Ungheni

administrată după model european

Acum zece ani, cele circa 600 de hectare de pădure care împrejmuiesc comuna Boghenii Noi din raionul Ungheni arătau ca majoritatea locurilor împădurite din țara noastră: copacii și iarba crescută în voia sorții. În 2007, însă, oamenii locului au aflat că, la fel ca plantele agricole, pădurea are nevoie de o întreținere specială și că doar astfel ei vor putea să se bucure de toate bogățiile oferite de „plămâni planetei” - aer curat, lemn de foc și furaje calitative

pentru animale. Acest lucru a fost posibil datorită unui ajutor financiar extern, acordat comunei Boghenii Noi, din care s-au făcut cercetări ale solului din pădure și ale faunei și florei de aici.

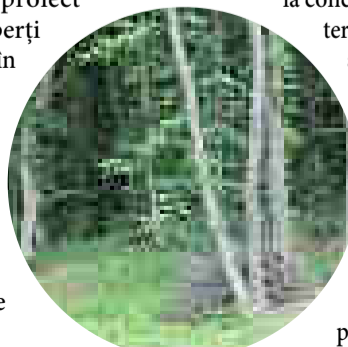
Lilia Zaharia,
Asociația Presei Independente

Foto: Constantin Grigoriță

Cartea tehnică a pădurii, „biblia pădurarilor”

Totul a început în anul 2007 când, din banii oferiiți de un proiect japonez și ajutați de experți naționali și internaționali în domeniul forestier, a fost elaborată cartea tehnică a pădurii. De facto, acesta este un studiu de cercetare în care sunt înscrise și analizate toate speciile de arbori și arbuști, după categorie și vârstă, care se găseau în regiune.

Astfel, locuitorii din Boghenii Noi - comună care cuprinde

Vedere din pădurea de la Boghenii Noi

cinci sate - au aflat că mai multe specii de arbori, care creșteau atunci în localitatea lor, nu sunt potrivite pentru solul caracteristic zonei. Mai mult, experții au ajuns la concluzia că, pe o mare parte a teritoriului, ar trebui plantați arbori precum stejarul și gorunul - specii favorabile pentru acea regiune, dar și compatibile cu solul. „Vedeți această carte tehnică, ea este „Biblia” noastră, a pădurarilor, în ea e scris cum trebuie să îngrijim pădurea. În fiecare an tăiem unii arbori, apoi înnoim terenul cu alte specii care se dezvoltă

bine aici. Stejarul este arborele propice locului nostru”, spune Grigore Ștefărcă, pădurarul-șef.

Pădurea comunală este a oamenilor

După implementarea proiectului japonez, și Uniunea Europeană a venit cu un sprijin financiar pentru Boghenii Noi, bani necesari pentru amenajarea pădurilor. Un element foarte important ține de faptul că la aceste lucrări participă activ și localnicii, care sunt și beneficiarii finali: lor li se distribuie lemnele și nutrețurile din pădure.

continuare în pag. 2

Pădurea din Boghenii Noi administrată după model european

Gheorghe Sandru, pădurarul responsabil de pădurea din satul Mircești, comuna Boghenii Noi

Elena Gavriluc, locuitoare din Boghenii Noi, este mulțumită de modalitatea de repartizare a lemnului din pădurea comunală

▶ urmare din pag. 1

Și pentru că pădurea se extinde pe o suprafață mai mare de teren, împrejmuiind toate cele cinci sate din comună - Izvoieni, Boghenii Vechi, Boghenii Noi, Mircești și Poiana -, aici sunt angajați cinci pădurari. Fiecare dintre ei este responsabil de bucata sa de pădure.

Una dintre misiunile pădurarilor este să-i implice pe localnici în efectuarea lucrărilor din pădure: de la semănarea ghindei și curățarea arbuștilor până la tăierea copacilor. „Biblia pădurarilor” de la Boghenii Noi mai recomandă ca pe o suprafață de circa opt hectare de teren forestier să fie plantată lucernă, iar aceasta să fie împărțită sâtenilor care au nevoie de nutrețuri pentru animale. Pădurarii au ținut cont de sfaturi. „Am pus lucernă în pădure, iar de câțiva ani locuitorii, care au mai multe animale și au nevoie de furaje, vin la primărie, spun că le trebuie nutreț, li se măsoară suprafața cuvenită, ei vin și o cosec, apoi își iau partea lor”, explică pădurarul Grigore Diță, responsabil de pădurea din satul Boghenii Vechi, ce se întinde pe o suprafață de circa 216 hectare.

Acest lucru este confirmat și de Valeriu Agapi din Boghenii Vechi. Bărbatul spune că în fiecare an crește animale pe lângă casă, de aceea, când iarna este mai lungă și nu-i ajung nutrețuri, el este nevoit să își facă rezerve. „Am copii la învățat și cresc multe animale. De câțiva ani la rând iau lucernă din pădure și sunt mulțumit. Prinde bine mai ales când sunt ani secetoși și nu este suficient fân”, adaugă bărbatul.

Lemne la un preț redus

Ca și lucerna, copacii care trebuie înnoiți sunt tăiați și vânduți localnicilor - ce-i drept, la un preț mult mai mic față de cel de pe piață. „Oamenii vin la primărie, scriu cerere și le sunt repartizați patru metri plianți de lemn. Dacă este lemn moale, plătesc câte 160 de lei pentru un metru, dacă lemnul e tare - 260 de lei pentru un metru pliant”, spune Gheorghe

Pădurarul Grigore Ștefârță spune că în ultimii zece ani toate lucrările efectuate în pădurea din localitate au fost făcute conform studiului elaborat din bani europeni

Sandru, pădurarul responsabil de pădurea din satul Mircești. Sâtenii acceptă această metodă aplicată de autoritățile locale. „Suntem mulțumiți de cât ni se dă. Avem localități multe în comună și trebuie să ajungă la toți. Cum ne dau lemnele, le tăiem și le pregătim pentru foc”, ne povestește Elena Gavriluc din Boghenii Noi.

Astfel, pădurea își îndreptățește numele de „comunală” nu doar pentru că, din punct de vedere juridic, aparține localității și este gestionată de autoritățile publice locale, ci și

pentru că participă, la modul direct, la viața oamenilor și o face mai bună.

UE ajută sectorul silvic comunal

Victor Filipovici, expert în domeniul forestier, spune că localitatea Boghenii Noi este una norocoasă, pentru că a făcut parte din Programul „Îmbunătățirea aplicării legislației în domeniul forestier și guvernării”, finanțat de UE. „Anterior, comuna a fost ajutată, printr-un proiect japonez, să-și amenajeze pajiști-

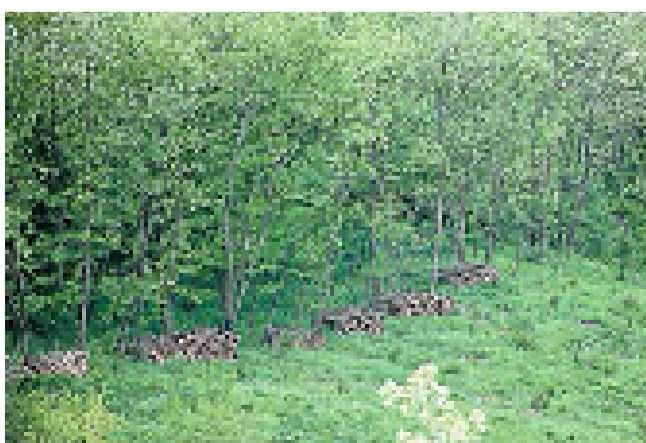
le. Apoi, Uniunea Europeană a venit cu inițiativa de a dezvolta sectorul silvic comunal de aici, iar toate lucrările care se fac în pădure sunt realizate după un plan bine determinat”, afirmă Victor Filipovici.

Potrivit expertului, prin acest proiect pădurea a devenit mai sănătoasă, dar și oamenii - mai conștienți, și asta pentru că sunt și ei, nu doar pădurarii, implicați în procesul de îngrijire a pădurii. „Bunăoară, dacă sâtenii văd sau aud că în pădurea lor au loc tăieri ilicite, ei anunță despre acest lucru responsabilii de la primărie sau îi spun polițistului de sector. Îi interesează, fiindcă este pădurea lor”, susține Victor Filipovici.

Menționăm că Programul „Îmbunătățirea aplicării legislației forestiere și guvernării” (FLEG) în cadrul Inițiativei Politice Europene de Vecinătate oferă unor țări din fosta URSS (Armenia, Georgia, Azerbaidjan, R. Moldova, Ucraina, Belarus și Federația Rusă) asistență pentru implementarea diverselor activități din domeniu. În luna octombrie 2009, pe lângă Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice (ICAS), a fost constituit Oficiul FLEG Moldova. Drept motiv pentru lansarea procesului FLEG a servit gradul excesiv de infracțiuni silvice, creșterea corupției, comercializarea ilegală și criminalitatea legată de pătrunderea producției lemnoase pe piață, ceea ce conduce la dereglarea ecosistemelor forestiere și la înrăutățirea condițiilor de viață din comunitățile umane.

Păduri comunale încă pentru 21 de localități

Programul european nu s-a oprit la Boghenii Noi. Ion Talmaci, vicedirector tehnic la Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice, spune că anul trecut, 11 localități din Republica Moldova au beneficiat de sprijinul UE pentru a-și amenaja pădurile - circa 2500 de hectare. În acest an, alte zece primării vor învăța cum să-și protejeze pădurile.

Teancurile de lemne pregătite pentru a fi date locuitorilor din Boghenii Noi

Grigore Diță, un alt pădurar, spune că acești puiți de stejar în vârstă de opt ani au fost plantați și îngrijiți după standarde europene

„Confesiuni” la sfârșit de mandat

Ambasadorii Republicii Moldova în țările UE, despre realizări și provocări

Mai mulți ambasadori care ne-au reprezentat în ultimii cinci ani țara în statele Uniunii Europene au fost rechemati, recent, din funcție, ca urmare a expirării mandatului. I-am întrebat pe câțiva dintre ei care este cea mai mare realizare pe care au obținut-o

în calitate de șef al misiunii diplomatice pe care au condus-o, dar și despre cea mai mare provocare căreia au trebuit să îi facă față în acest răstimp...

Olga Ciobanu

„A fost mai mult un pariu cu noi înșine, pe care l-am câștigat”

VALERIU TUREA,
Lisabona

Una dintre cele mai mari realizări este Semnarea Aranjamentului administrativ pentru stabilirea procedurii de aplicare a Acordului în domeniul securității sociale între Republica Moldova și Republica Portugheză. Firește, însă, că nu este doar meritul meu, ci e rezultatul unei munci anterioare de consultări și negocieri ale instituțiilor specializate, la care a participat și Ambasada Moldovei la Lisabona.

În definitiv, avem un document foarte necesar pentru moldovenii care au muncit sau continuă să muncească în Portugalia. Un acord aplicabil, nu formal. Important e să se

rețină că, dintre statele UE cu o importantă comunitate de moldoveni, Portugalia este singurul care a semnat până în prezent asemenea documente cu țara noastră.

Cât privește provocările, acestea au fost frumoase și permanente. Scopul nostru a fost să impunem o prezență mai dinamică și mai articulată a Moldovei pe harta politico-diplomatică a Portugaliei. La fel, ne-am ambiționat să demonstrăm că până și într-o țară vinicolă prin excelență, cum este Portugalia, vinurile noastre pot sta la loc de frunte. A fost mai mult un pariu cu noi înșine pe care, din fericire, l-am câștigat. Dar cu ce preț s-a obținut acest lucru este deja un subiect aparte...

„Am învățat de la estonieni și am lansat inițiative civice acasă”

VICTOR GUZUN,
Tallinn

Finalizez mandatul cu sentimentul misiunii îndeplinite. Relațiile bilaterale sunt excelente. Estonia este unul dintre cei mai activi susținători ai Moldovei și al dezideratului nostru de integrare europeană, prin finanțarea proiectelor de asistență și preluarea de bune practici. Am reușit să organizăm cu succes mai multe vizite, au fost semnate acorduri interstatale între diverse instituții, precum și 11 acorduri între autoritățile publice locale. Am organizat foruri de afaceri și prezentări economice, volumul comerțului s-a majorat continuu. O dinamică semnificativă se atestă în cooperarea din domeniile educație, cultură, nonguvernamental, contacte interumane. A

fost deschis un Consulat Onorific și în scurt timp va fi deschis al doilea. Drept urmare, azi imaginea Republicii Moldova în Estonia este foarte bună.

Ambasada este una eficientă, transparentă, deschisă pentru cooperare și prietenoasă

pentru fiecare. Avem relații excelente cu statul eston și cu comunitatea noastră din Estonia. Am intervenit în toate situațiile de criză și am răspuns tuturor solicitărilor adresate. Am lansat, luând ca punct de pornire bune practici estoniene, mai multe inițiative civice acasă, cum ar fi cea privind participarea comunității la sporirea securității în localități, dezvoltată în peste 100 de sectoare până în prezent; sau cea prin intermediul căreia am adus mii de reflectorizante în școlile din Moldova. Ne-am concentrat, în special, pe cele din localitățile prin care trec trasee naționale, contribuind astfel la sporirea securității rutiere a copiilor de acolo. Pe fundalul acestor rezultate frumoase, provocările - care preponderent au constat în organizarea mai multor acțiuni cu finanțare insuficientă - pălesc la față...

„Am reușit să arătăm Cehiei frumosul chip al neamului nostru”

ȘTEFAN GORDA,
Praga

Sunt onorat că țara în care am fost acreditat a devenit, în perioada mandatului meu de ambasador, unul dintre cei mai mari importatori de vinuri moldovenești pe piața UE, ca urmare a organizării unor festivaluri, expoziții și alte acțiuni de promovare a Republicii Moldova. Împreună cu tineri minunați și cu prietena mea de suflet, Ambasadoarea României la Praga, am reușit să arătăm Cehiei frumosul chip al neamului nostru, organizând șase sezoane la rând minunate sărbători ale Diasporei.

În acești cinci ani Cehia a susținut, în cel mai nemijlocit mod, integrarea europeană și modernizarea Republicii Moldova, mai ales prin Programul de asistență pentru dezvoltare, prin vizite reciproce la cel mai înalt nivel, prin acordarea sprijinului necesar în

pregătirea specialiștilor noștri, prin obținerea tuturor drepturilor sociale pentru migrații moldoveni aflați la muncă în această țară. Astfel, împreună cu două echipe consecutive de diplomați și colaboratori foarte bine pregătiți și dedicați muncii lor, am reușit să câștigăm multe inimi de prieteni. Semnarea și ratificarea Acordului de Asociere cu UE poate fi considerată drept o mare realizare a diplomației noastre, susținută activ și de către Cehia, în perioada 2010-2015.

Dacă e să vorbesc despre cea mai frumoasă și extraordinară provocare, cred că aceasta este acreditarea mea pe lângă Sfântul Scaun. Întâlnirile cu Sanctitățile Sale, Papa Benedict și apoi cu Papa Francisc, întrevederile cu Secretarii de Stat și alți diplomați ai Sfântului Scaun mi-au trezit fiori și m-au provocat să-mi mobilizez întreg arsenalul profesional acumulat pe parcursul vieții pentru a aduce și la cunoștința dumnealor starea de lucruri din țara mea, doleanța de revenire în familia popoarelor civilizate și cu un trai decent, revenirea deplină la tradiția și credința neamului nostru creștin. Nu voi uita niciodată ce mi-a spus Sanctitatea Sa, Papa de la Roma, la sfârșitul unei discuții: „Știm cine sunteți, știm cine ați fost în istorie și cât v-ați jertfit pentru Europa și pentru credință, și vom face tot ce ne stă în puteri ca să redeveniți cine ați fost - un popor european cu toate actele în regulă”.

Unitate în diversitate

Cricova a fost inclusă în turul vinicol „The Grape Escape”

Hrubele de la Cricova au fost incluse în turul vinicol „The Grape Escape”, elaborat de Compania britanică Laithwaites și portalul specializat Winerist. Potrivit *metro.co.uk*, citat de Agora, turul va costa 15 mii de lire sterline (20,5 de mii de

euro) și va dura 46 de zile. Traseul include 16 locuri din 12 țări și va trece prin cinci continente. Lungimea turului este de circa 69.000 de kilometri. Iubitorii de vinuri vor putea vizita toate regiunile vinicole de top, inclusiv cele din Franța, Toscana din Italia, Napa Valley din California și Mendoza în Argentina, dar și să exploreze țări producătoare mai puțin cunoscute, inclusiv Moldova, România și Nashik în India. „Turul le va oferi iubitorilor de vin șansa unei călătorii de neuitat prin cele mai renumite locuri vinicole din lume, dar și mai multe regiuni care tradițional nu sunt asociate cu vinificația”, a declarat expertul de la Laithwaites Wine, Beth Willard.

La Cluj, dacă citești, călătorești gratis

La sfârșitul săptămânii trecute, toți cei care citeau o carte în mijloacele de transport în comun din Cluj-Napoca au beneficiat de călătorie gratuită! În acest mod Federația SHARE în parteneriat cu Primăria și cu Compania de Transport Public au decis să încurajeze lectura în anul în care Cluj-Napoca este Capitala Europeană a Tineretului. La începutul anului, cu prilejul Zilei Culturii Naționale, tinerii clujeni au afișat în autobuzele din oraș diverse citate din autori clasici și contemporani, în cele cinci limbi oficiale ale Capitalei Europene a Tineretului. Tot ei au distribuit mii de semne de carte cu mesajul „Dacă așteptai un semn să citești o carte, acesta este semnul”.

Premiul Cetățeanului European, pentru 47 de europeni

Parlamentul European a publicat la 3 iunie, după consultarea a 74 de propuneri făcute de juriile naționale, lista celor 47 de persoane care s-au învrednicit de Premiul Cetățeanului European 2015.

Premiul are valoare simbolică și este oferit, din 2008 pentru contribuția adusă la cooperarea europeană, la promovarea valorilor comune și la înțelegerea reciprocă în UE. „Juriul a onorat eforturile cetățenilor de a oferi servicii de sănătate celor săraci, ajutor alimentar, solidaritate, educație, a onorat lupta împotriva radicalizării și protecția drepturilor LGBT”, a declarat Sylvie Guillaume, vicepreședinta Parlamentului. Ceremoniile naționale vor fi urmate de o ceremonie centrală, în octombrie 2015, care va avea loc la Bruxelles.

Selecție de Andreea Ștefan

Măsuri de sporire a încrederii

Grădinița din Caragaș, o punte între cele două maluri de Nistru

Să mergi la o grădiniță cu condiții bune, unde iarna este cald, vara - răcoare, iar din robinet curge apă caldă pe tot parcursul anului este un lucru firesc la care, însă, nici nu îndrăzneau să viseze oamenii din satul Caragaș, raionul Slobozia, localitate de pe malul stâng al Nistrului. Acum un an, în grădinița din localitate, acoperișul curgea la orice ploaie, iar iarna era la fel de frig ca și afară. Schimbarea a venit prin Programul „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”, finanțat de Uniunea Europeană și pus în aplicare de Programul Naționalilor Unite pentru Dezvoltare.

Andreea Ștefan

Condiții „sănătoase” pentru 200 de copii

„Romanița”, singura grădiniță din satul Caragaș, risca să fie închisă toamna trecută din cauza sistemului de încălzire defectuos. Instituția funcționează de aproape trei decenii, dar niciodată nu fusese reparată temeinic. Rețelele ingineresti ieșiseră din funcțiune, iar acoperișul era uzat în timp. Ani în șir, umiditatea sporită

Reconstrucția și modernizarea grădiniței din Caragaș face parte din cea de-a treia etapă a Programului UE-PNUD „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”, desfășurată în perioada 2012-2015 cu un buget total de 10,6 mln. de euro oferiți de UE (9,5) și PNUD (1,1). Noua etapă a Programului - cu durata de trei ani, finanțată de UE (10 mln. de euro) și implementată de PNUD - urmărește dezvoltarea afacerilor și îmbunătățirea infrastructurii între cele două maluri ale râului Nistru.

din încăperi punea în pericol sănătatea copiilor, deteriora mobilierului și materialele didactice.

„Anul trecut a ieșit parțial din funcțiune și sistemul de încălzire. Înțelegem că nu vom putea să soluționăm de unii singuri această problemă majoră. Investiția venită prin intermediul Programului „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii” ne-a permis să creăm condiții normale de educație pentru copiii noștri, să deschidem două grupe noi

pentru 60 de copii și să creăm patru locuri noi de muncă”, ne spune Alexandra Conovalova, directoarea instituției. Cu banii europeni a fost schimbat acoperișul, reabilitate rețelele electrice și sistemul de canalizare, ușile și ferestrele, au fost renovate atât interiorul, cât și exteriorul blocului. De asemenea, a fost restabilită funcționalitatea sistemului de încălzire al grădiniței, iar câteva încăperi au fost dotate cu mobilierul necesar. Investiția totală se ridică la 116 mii de euro.

Acum, peste 200 de copii din Caragaș se bucură de condiții mai bune de educație. Blocul care anterior era în stare avariata acum a devenit a doua casă pentru încă 60 de copii care, fără acest proiect, ar fi stat acasă, în loc să se pregătească de școală.

Mai multă căldură, mai puține cheltuieli

Efortul Uniunii Europene s-a concentrat nu doar pe componenta de reconstrucție,

ci și pe dotarea instituției cu colectoare solare. Acestea vor asigura copiii cu apă caldă pe tot parcursul anului și vor reduce costurile energiei electrice. Colectoarele și noul sistem de încălzire au redus substanțial cheltuielile pentru utilități. „Vechiul sistem consuma cu 25% mai mult gaz decât cel nou. Acum plătim mai puțin, dar avem peste 20 de grade de căldură în grădiniță”, afirmă Alexandra Conovalova.

Și părinții picilor din Caragaș sunt extrem de încântați de grădinița renovată. „Sunt foarte bucuroasă. Mă temeam să-mi duc copilul la grădiniță, mai ales în sezonul rece. Acum

avem mai puține griji. Putem munci liniștiți, știind că micuții se află în condiții confortabile”, ne-a spus mama unuia dintre copiii preșcolari din Caragaș.

Ajutor european pentru stânga Nistrului

Prin intermediul Programului „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”, pe parcursul ultimilor doi ani au fost renovate 41 de proiecte de îmbunătățire a infrastructurii sociale pe ambele maluri ale Nistrului. „Sunt măsuri ce contribuie la apropierea oamenilor și le îmbunătățește viața”, a declarat ES Pirkka Tapiola, Ambasadorul UE în Republica Moldova, la evenimentul de inaugurare a grădiniței.

„În ultimii doi ani, mai bine de 1200 de copii de pe ambele maluri ale Nistrului, inclusiv copii din familii social vulnerabile, au frecventat grădinițe care au fost reconstruite și au primit echipament modern grație Programului PNUD „Susținerea Măsurilor de Promovare a Încrederii”. În aceste instituții preșcolare copiii beneficiază nu doar de condiții confortabile, ci și de educație calitativă”, a afirmat, la rândul său, Dafina Gherceva, Reprezentantul Rezident PNUD în țara noastră.

www.EUprojects.md: proiectele europene la vedere

Apă potabilă pentru locuitorii raionului Ceadăr-Lunga, lumină pe străzile satului Ustia, 139 de grădinițe renovate și 452 tone de pesticide evacuate din șapte raioane - sunt doar câteva dintre rezultatele proiectelor implementate în Moldova cu sprijinul UE.

Ana-Maria Veverița, studentă la Școala de Studii Avansate în Jurnalism

Din noiembrie 2014, oamenii din satele Cazaclia, Tomai, Beșghioz și Baurci din raionul Ceadăr-Lunga au apă la robinet, iar cei din orașul Ceadăr-Lunga au acces și la sistemul de canalizare - totul, datorită unui proiect finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, în valoare de 7,5 mln. de euro. Ceadăr-Lunga este unul dintre cele șase raioane ale țării incluse în program, alături de

Leova, Orhei, Hâncești, Soroca, Florești și alte 30 de sate din Regiunea Centru. Bani au fost investiți în proiectarea și construcția sistemelor noi, și cumpărarea utilajului modern. Conform calculelor, noul utilaj consumă cu 15-20% mai puțină energie, ceea ce asigură și cheltuieli mai scăzute de întreținere.

În toamna anului trecut a fost dată în exploatare grădinița „Andrieș” din Porumbesti, Cantemir, reparată din grantul de 20 mln. de euro, oferit de Guvernul României. Grădinița a fost construită din temelie, iar acum aici învață și se joacă 60 de copii. În total, proiectul prevede renovarea a 797 de grădinițe din toate cele 32 de raioane până în anul 2016. Până în prezent au fost reparate integral 139 de grădinițe, iar alte 658 sunt în proces de renovare.

Sunt doar câteva exemple concrete prezentate în

Potrivit Raportului 2013 privind asistența externă, Uniunea Europeană este principalul donator al țării noastre, cu peste 880 mln. de euro în ultimii cinci ani. La fel, UE rămâne în topul partenerilor de dezvoltare după volumul asistenței acordate sub formă de grant: peste 135 mln. de euro în 2013, cea mai mare cifră în grupul statelor din Parteneriatul Estic.

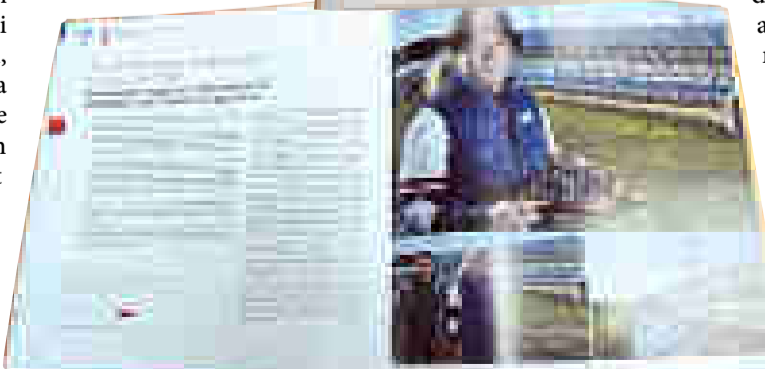
albumul „Proiectele Uniunii Europene în Moldova”, lansat la 4 iunie curent și care pune în evidență 19 proiecte în domenii precum: infrastructură, educație,

protecție socială și sănătate, agricultură, antreprenariat și justiție. Editat cu sprijinul Ambasadei Britanice la Chișinău, albumul este elaborat în trei limbi și va distribuit gratuit în primărie, consilii raionale, bănci și alte instituții publice.

Odată cu albumul a fost lansată și pagina web www.EUprojects.md, dedicată proiectelor realizate în Moldova cu ajutorul UE. Site-ul este accesibil în limbile română și engleză, iar fiecare proiect este descris în termeni simpli și oferă informație din care utilizatorii pot afla ce activități au fost realizate, ce problemă a fost rezolvată, cine sunt beneficiarii, ce sumă de bani a fost alocată și din ce surse. Platforma are și un sistem de căutare avansată, care permite utilizatorilor să găsească mai ușor proiectele, în funcție de domeniu sau localitate.

Potrivit oficialilor europeni, scopul albumului și al site-ului este de a oferi informație veridică despre rezultatele proiectelor realizate din bani europeni și de a-i încuraja pe cetățenii R. Moldova să aplice la diverse proiecte și oferte de granturi. „Partenerii noștri principali în Moldova sunt oamenii și ei sunt cei care vor crea viitorul. Noi investim în Moldova pentru că ne pasă și pentru că ne dorim ca oamenii acestei țări să aibă un viitor mai bun”, a spus în cadrul evenimentului de lansare Excelența Sa (ES) Pirkka Tapiola, Ambasadorul UE la Chișinău.

La rândul său, ES Ingrid Tersman, Ambasadoarea Suediei, a subliniat importanța creării locurilor de muncă și a șanselor pentru femei, prezentând astfel principalele rezultate ale Programului „Femei în afaceri” - 90 de femei au fost susținute să-și dezvolte afacerile, iar timp de trei ani nivelul de dezvoltare a întreprinderilor conduse de acestea a depășit 27%.

Drepturile călătorilor după aderarea Moldovei la spațiul aerian comun al UE

La 26 octombrie 2011 Moldova a ratificat Acordul privind spațiul aerian comun. În calitate de membru al aceluiași spațiu aerian, Moldova a adoptat un regulament de despăgubire a pasagerilor pentru cazurile speciale.

Sunt vizați:

- Pasagerii care pleacă de pe un aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova;
- Pasagerii care vin spre un aeroport situat pe teritoriul Republicii Moldova.

Principalele situații prevăzute de Regulament:

Refuz la îmbarcare

Dacă un operator aerian anticipează un posibil refuz la îmbarcare, el trebuie să vadă dacă sunt voluntari. În cazul în care nu sunt, operatorul are dreptul să nu îmbarce anumiți pasageri în schimbul unor **compensații**.

Zborul este anulat

Pasagerii trebuie să beneficieze de **rambursare sau redirectionare**, precum și **compensații**, dar și **deservire**.

Excepții:

- În cazul în care sunt informați cu cel puțin **două săptămâni** înainte
- În cazul în care sunt informați și li se oferă o redirectionare cu **trei săptămâni** înainte
- În cazul în care sunt informați și li se oferă o redirectionare care să le permită să plece cel târziu cu o oră înainte de ora de plecare prevăzută cu mai puțin de **șapte zile**.

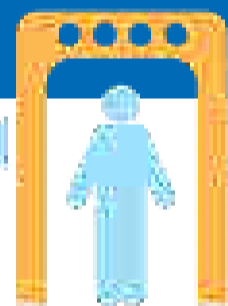

Zborul întârzie

Dacă întârzierea este mai mare de o zi, pasagerii beneficiază de **cazare și transport** către locul cazării

În alte cazuri pasagerii ar putea beneficia de **rambursarea costului** biletului.

Drepturile pasagerilor

Compensații:

250 euro

pentru toate zborurile de 1500 kilometri sau mai puțin

400 euro

pentru toate zborurile cuprinse între 1500 și 3500 kilometri

600 euro

pentru toate zborurile mai mari de 3500 kilometri

Compensația se reduce în jumătate dacă pasagerilor li se oferă zbor alternativ spre destinația finală, iar ora de sosire să nu depășească cea inițială:

- două ore, pentru toate zborurile de 1500 kilometri sau mai puțin;
- trei ore, pentru toate zborurile cuprinse între 1500 și 3500 kilometri;
- patru ore, pentru toate zborurile mai mari de 3500 de kilometri

Compensația se plătește

în numerar

transfer bancar

ordin de plată

bonuri de călătorie*

cu acordul în scris al pasagerului*

Deservire

Pasagerilor trebuie să li se ofere

mese și băuturi răcoritoare, direct proporționale cu timpul de așteptare

cazare hotelieră

transportul dintre aeroport și locul cazării (hotel sau altele)

mesaje prin telex, fax sau e-mail plus două apeluri telefonice gratuite

Surclasare și declasare

În cazul în care un pasager este cazat la o clasă de călătorie superioară prețului de achiziție a biletului, operatorul nu poate pretinde o plată suplimentară

În cazul când un pasager este clasat la o clasă inferioară prețului de achiziție a biletului, acestuia i se rambursează timp de 7 zile

30%

pentru toate zborurile de 1500 kilometri sau mai puțin

50%

pentru toate zborurile cuprinse între 1500 și 3500 kilometri

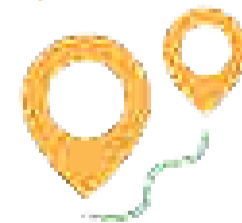
75%

pentru toate zborurile mai mari de 3500 kilometri

Rambursare și redirectionare

Rambursarea întregului cost al biletului, la prețul de achiziție în termen de 7 zile

Redirectionarea, în condiții de transport comparabile, spre destinația finală, cât mai repede posibil, sau la o dată ulterioară în limita locurilor disponibile.

Prevederile se aplică, de asemenea, pasagerilor ale căror zboruri fac parte dintr-un pachet turistic, cu excepția dreptului la rambursare dacă apare în prevederile Legii cu privire la Activitatea Turistică.

Acest infografic este posibil datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Opiniile exprimate aparțin companiei Interakt și nu reflectă în mod necesar poziția USAID sau a Guvernului SUA

La un an de la semnarea
Acordului de Asociere

Proceduri simplificate la traversarea frontierei cu Moldova

La 27 iunie se va împlini un an de la semnarea Acordului de Asociere a Republicii Moldova la Uniunea Europeană - document care, inclusiv prin instituirea Zonei de Liber Schimb, a deschis oportunități pentru implementarea unor noi instrumente la frontiera cu UE. O veste bună în acest sens este Proiectul-pilot privind recunoașterea Operatorilor Economic Autorizați din UE, care va fi pus în aplicare începând cu 1 iulie și care va facilita dezvoltarea comerțului între țara noastră și comunitatea europeană.

LOCAȚIE: Proiectul va fi implementat la cel mai mare punct de trecere a frontierei dintre Republica Moldova și România - postul vamal de frontieră Leușeni-Albița (auto)

BENEFICIARI: Agenții economici cu statut de Operatori Economici Autorizați (AEO) din UE, deținători de Certificate AEOS (pentru securitate și siguranță) și AEOF (pentru simplificări vamale, securitate și siguranță), care au rolul de exportator sau de transportator al unui lot de mărfuri ce traversează frontiera prin postul vamal Leușeni-Albița.

PROCEDURA SIMPLIFICATĂ: La ieșirea de pe teritoriul UE, angajații vămii române vor identifica loturile de produse transportate, conform certificatului AEO, vor completa formularul de însoțire a mărfurilor și îl vor oferi șoferului unității de transport. Ulterior, transportatorul va prezenta formularul autorităților vamale din Moldova pentru a fi validat.

AVANTAJE: Traversarea frontierei în regim prioritar, utilizând o pistă specială dedicată AEO; Reducerea duratei și costurilor de traversare a frontierei. Consultanță oferită de experți desemnați pentru coordonarea și soluționarea solicitărilor vamale ale companiilor.

Proiectul pilot va fi aplicabil doar la intrarea în țara noastră și se bazează pe mecanismele de cooperare transfrontalieră, implementate de Serviciul Vamal al Republicii Moldova și de Direcția Generală a Vămile. Inițiativa este primul pas spre recunoașterea reciprocă a AEO între R. Moldova și UE, care urmează a fi promovat pe parcursul anului 2015.

Olga Ciobanu

Cooperarea Moldovei cu NATO, sub sceptrul neutralității

„NATO poate ajuta Moldova să se reformeze, să devină mai eficientă în modul cum își gândește sistemul de apărare, își formulează politicile în domeniu și își identifică echipamentele de care are nevoie și pe care le-ar putea obține și cu sprijinul aliaților. Tocmai de aceea, NATO își dorește consolidarea parteneriatului cu țara dvs.” Cu acest mesaj a venit la Chișinău, la început de iunie, James Appathurai, asistent adjunct al Secretarului General NATO pentru Afaceri Politice și Politica de Securitate, reprezentant special pentru Caucaz și Asia Centrală.

„Cooperarea dintre Moldova și NATO are o istorie de mai mulți ani și s-au făcut pași importanți în acest sens. Ne propunem să dezvoltăm acest parteneriat, inclusiv prin diverse inițiative de consolidare a capacităților în domeniul apărării și securității”, a spus oficialul. La fel, el a ținut să sublinieze că Alianța respectă integritatea teritorială a țării noastre și că nu vede în statutul de neutralitate o piedică pentru o colaborare eficientă.

„Noi respectăm statutul de neutralitate a Republicii Moldova și încercăm

doar să o ajutăm să stea mai bine pe picioare. Urmează să întreprindem mai multe acțiuni. Este vorba de revizuirea strategiei de securitate, unde NATO poate să vină cu o expertiză. Putem să oferim sprijin și în domeniul diplomației publice, căci avem impresia că nu toată lumea cunoaște exact ce înseamnă NATO și cu ce se ocupă”, susține James Appathurai, care a venit la Chișinău însoțit de reprezentanții statelor neutre din Europa - Austria, Elveția, Suedia, Finlanda și Irlanda. Așadar, cu ce se ocupă NATO în Republica Moldova? Aflăm de la Centrul de Informare și Documentare privind NATO în țara noastră.

Andreea Stefan

O COOPERARE DE PEȘTE 20 DE ANI. Fundamentul cooperării dintre Moldova și NATO îl constituie programul Parteneriatului pentru Pace, la care țara noastră a aderat încă în 1994. Necesitatea aderării la Parteneriatul pentru Pace a fost înțeleasă corect la Chișinău, mai ales în lumina riscurilor și vulnerabilităților cu care se confrunta țara în vederea asigurării securității naționale și a integrității sale teritoriale. În cei peste 20 de ani de colaborare, relațiile dintre NATO și Moldova au trecut prin mai multe etape: după semnarea propriu-zisă a documentului-cadru al Parteneriatului pentru Pace în 1994, în 1997 Chișinăul aderă la Procesul de Planificare și Revizuire a Parteneriatului (PARP), iar începând cu 2006 Moldova aderă la Planul Individual de Acțiuni în cadrul Parteneriatului (IPAP), document care și

până astăzi constituie cadrul principal al colaborării noastre cu Alianța.

PE MULTIPLE PALIERE. Conclucrarea în cadrul Parteneriatului pentru Pace are loc atât în sectorul militar, cât și în cel civil. În domeniul militar, Moldova beneficiază de sprijinul NATO în procesul de reformă a armatei și a creării unor forțe militare moderne, mobile și eficiente sub raportul costurilor. Din punct de vedere politic, pe plan extern, Alianța Nord-Atlantică susține independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, iar pe plan intern - consolidarea principiilor și valorilor democratice, o precondiție pentru parcursul european al țării noastre.

PACEA ȘI SECURITATEA. Una dintre direcțiile prioritare ale cooperării cu

NATO ține de domeniul păcii și securității. Republica Moldova, în cele peste două decenii de conlucrare cu NATO, a făcut pași importanți întru implementarea criteriului interoperabilității unor elemente ale forțelor sale cu cele ale statelor aliate și parteneri. Astfel, cele două părți depun un efort comun pentru a îmbunătăți pregătirea și educația profesională a militarilor, iar principalele activități în acest sens se desfășoară în cadrul Centrului de Perfecționare Continuă din cadrul Academiei Militare „Alexandru cel Bun”.

MISIUNI PACIFICOARE. Aceste eforturi au culminat cu alăturarea, în 2014, a unui contingent de militari moldoveni din cadrul Batalionului 22 de menținere a păcii la misiunea NATO din Kosovo, KFOR. La fel, militarii moldo-

veni au participat la misiunea de reconstrucție post-conflict din Irak între 2003 și 2008, cu un efectiv total de 107 soldați și ofițeri, dar și la unele misiuni, sub mandat ONU din Afganistan. Pe lângă aceasta, Republica Moldova colaborează cu NATO și în vederea consolidării mecanismelor de control asupra mărfurilor cu dublă destinație, a combaterii traficului cu persoane și droguri, a spălării de bani, a crimei organizate și împotriva atacurilor cibernetice. După summitul NATO din 2014, din Țara Galilor, cooperarea Moldovei cu NATO a trecut la un nou nivel, Chișinăul fiind invitat să se alăture Inițiativei NATO de Consolidare a Capacităților de Apărare. În cadrul acestei inițiative vor fi analizate capacitățile curente de apărare și identificarea domeniilor ce trebuie dezvoltate în continuare.

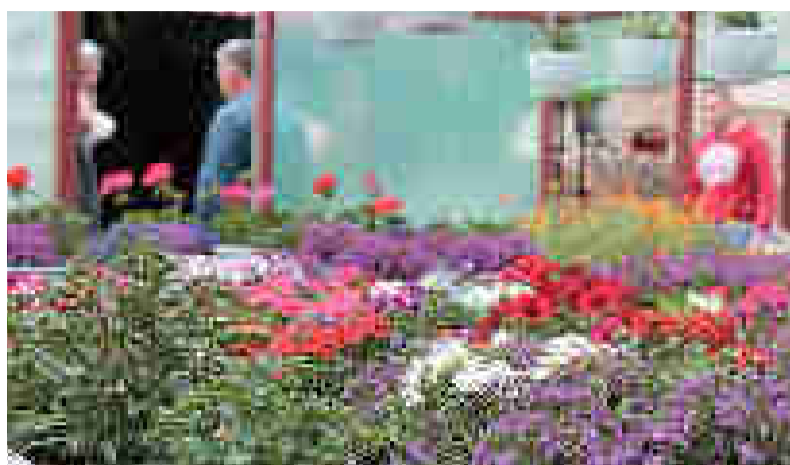
PENTRU ȘTIINȚĂ ȘI MEDIU. Republica Moldova și NATO cooperează și în domeniul științei și mediului, și al planificării situațiilor de urgență. Printre numeroasele proiecte implementate cu sprijinul NATO în aceste domenii putem aminti conectarea Academiei de Științe și a Politehnicii la rețeaua Internet în 1997, lichidarea consecințelor înghețurilor deosebit de puternice din anul 2000 sau a inundațiilor ce au avut loc în 2008 și 2010. În afară de acestea, alte inițiative - realizate deja sau în curs de realizare - țin de identificarea, reambalare și ulterior distrugerea a peste 3250 tone de pesticide și substanțe chimice înecate, a 362 de tone de carburant lichid oxidant deosebit de periculos, distrugerea în siguranță a mai bine de 12000 bucăți de mine antipersonal ș. a. Alte proiecte vizează elaborarea unui mecanism de monitorizare și de testare continuă a nivelului de poluare a apei („Apele Moldovei”); întocmirea unor hărți seismologice regionale și identificarea terenurilor și a clădirilor seismic vulnerabile („Armonizarea reducerii riscului seismic în Vrancea”) sau elaborarea în comun, de către experții moldoveni și cei ai NATO, a unei hărți de susceptibilitate a teritoriului Republicii Moldova la alunecările de teren („Evaluarea susceptibilității alunecărilor de teren în Moldova centrală”).

NATO ajută la distrugerea pesticidelor învechite din Moldova. Foto: timpul.md

Ana Bulat, prietena Valentinei, ajută la aranjarea florilor în ghiveciuri

Cumpărătorii își aleg flori din seră

Semințele germane au transformat Slobozia-Dușca într-un sat al florilor

Valentina Duda: „Florile nu cresc, dacă nu le tratezi cu bunătațe”

Valentina Duda și-a început afacerea cu flori de la câteva semințe aduse din Germania. Inițial, lucra în domeniul floriculturii din necesitate, însă în prezent muncește cu plăcere pentru a continua afacerea încolțită din semințe europene.

Lilia Zaharia

Curtea familiei Duda din satul Slobozia-Dușca, raionul Criuleni este, probabil, cea mai vizitată din localitate. Paleta de culori a zecilor de specii de flori, care cresc acolo, nu te lasă să treci fără ca să arunci barem o privire spre coroul de begonii, panseluțe, petunii, sulfine, garoafe sau mușcate, ce se întinde pe un teren de peste o jumătate de hectar. Frumusețea florilor îți dă impresia că aceste minuni cresc de la sine și că nu îți provoacă prea mari bătăi de cap. Însă doamna Valentina Duda, „mama” acestor flori, ne

spune că în spatele frumuseții se ascunde multă muncă.

Un mediu perfect pentru plante

Afacerea cu flori a Valentinei Duda a început într-un mod cumva neobișnuit. „La începutul anilor '90, exact după absolvirea Universității Agrare, am început să lucrez împreună cu colegii de facultate. Eu creșteam răsadul de legume, iar ei legumele. Aveam suprafețe mari de seră când eram la părinți”, povestește ea. Cel mai greu era în anii secetoși, când oamenii nici nu încercau să cumpere răsadul.

Toate au durat până într-o zi, când antreprenoarea și-a zis că e timpul să schimbe abordarea și să facă, dintr-o afacere utilă, una plăcută. „Am cunoscut un cetățean german, un agent economic ce căuta o persoană din Moldova ca să-l poată ajuta. El avea o afacere cu flori în Germania, însă, din păcate,

spunea că acolo semințele de flori nu se pot dezvolta până la maturitate. Studiind clima din mai multe țări, el a descoperit că la noi este mediul perfect pentru germinarea plantelor”, își amintește Valentina Duda. Colaborarea a durat trei ani și era una de succes. Valentina cultiva în Moldova vreo 15 specii de flori multianuale, aduse din Germania, iar semințele rezultate reveneau pe piața din „patria lor istorică”. „Din nefericire, partenerul meu de afaceri avea o vârstă mai înaintată și s-a îmbolnăvit, iar copiii lui nu au dorit să-i calce pe urme”, spune doamna Valentina, amintindu-și de primii pași în business.

Europa a revenit în curtea familiei Duda

Dar Valentina nu a disperat și a decis să continue și chiar să-și dezvolte afacerea de una singură. Mai exact, s-a apucat să vândă flori gata crescute în ghiveciuri. Astăzi colaborarea

cu partenerii externi se pare că prinde aripi din nou. Recent, Valentina Duda a fost vizitată de un antreprenor din Olanda, care s-a angajat să o ajute în cea mai arzătoare problemă cu care se confruntă pe moment: irigarea plantelor. „Este foarte greu, mai ales când pornesc căldurile mari. Iar noi lucrăm cu plante care necesită apă din plin și dimineața, și seara”, ne spune cu speranță antreprenoarea, care menționează că olandezul ajuns la Slobozia-Dușca a rămas surprins de felul în care sunt irigate florile le ei... „Ne trezeam dimineața și cu furtunul de apă udam florile. Domnul din Olanda s-a mirat de această modalitate primitivă de irigație și a promis că ne va ajuta să instalăm un sistem performant”, adaugă Valentina Duda.

Și sistemul modern de încălzire din sere a fost instalat datorită unui proiect finanțat parțial din străinătate. Acum, locul de muncă fiind mai confortabil, afacerea este și mai frumoasă pentru Valentina Duda, aducându-i multă satisfacție spirituală.

„Afacerea noastră este una de familie. Mă ajută băiatul meu, Dumitru, iar în lunile mai-iunie, în sezonul vânzării, mai angajăm pe cineva. Nu suntem bogați, dar pentru noi este suficient. Cheia succesului nostru e simplă: mult efort fizic și multă bucurie. Florile nu cresc, dacă nu le tratezi cu bunătațe. Iar tehnologiile europene ne ajută să lucrăm cu mai multă plăcere”, ne spune la despărțire Valentina Duda. Noi îi dorim succes și luăm cu noi, în gând și suflet, multicolorul covor de flori...

Integrarea pe scurt

O lună de management german pentru 22 de manageri moldoveni

Manageri de nivel mediu și înalt din 22 de companii autohtone vor petrece o lună la diverse întreprinderi din Germania pentru a studia experiența de bună gestionare a proceselor într-o companie. Vizita este parte a Programului de Sporire a Calificării Managerilor „Moldova-Germania”, gestionat de Camera de Comerț și Industrie din Moldova. Printre participanții din acest an se numără reprezentanți ai companiilor din domeniul textil, industrial, agricol, eficiență energetică, IT, training și standardizare a produselor cerealiere.

Victor Cioclea, administrator la RTSolutions, companie ce prestează servicii IT, a declarat că speră să stabilească relații de durată cu parteneri germani, să procure anumite soluții IT, dar și să cunoască managementul și viziunile administratorilor din companiile germane. La rândul său, Vitalie Popescu de la „Aegis Training” și-a propus să dezvolte componenta de consultanță a companiei. „Vreau să văd cum se lucrează în Germania la nivel de procese, de organizare, acesta fiind un punct slab al companiei noastre, dar în general al întreprinderilor din Moldova. Al doilea lucru pe care mi-l doresc mult este să aducem în Moldova și în alte țări din fosta URSS o companie germană de training, cu care suntem acum în discuții”. Iar Mariana Badia, manager relații externe la „Artizana”, dorește să-i viziteze pe partenerii cu care deja lucrează și să dezvolte relațiile cu aceștia, și să cunoască potențiali furnizori de materii prime, pentru care în Moldova nu există parteneri în prezent.

Programul de sporire a calificării managerilor a fost inițiat în 2008, în baza Memorandumului de înțelegere dintre Ministerul Economiei de la Chișinău și Ministerul Federal al Economiei și Tehnologiilor din Germania. Până în prezent, de Program au beneficiat 180 de manageri, iar peste 60% din ei au stabilit și dezvoltat diverse relații comercial-economice cu parteneri germani.

UE finanțează construcția punctului de trecere a frontierei Palanca

Condiții îmbunătățite de traversare a frontierei pentru companii și persoane, călătorii de pasageri mai sigure și confortabile, stabilizarea și dezvoltarea economică a regiunii - acestea sunt doar câteva dintre obiectivele Proiectului lansat recent „Construcția punctului de trecere al frontierei Palanca, operat în comun”. Lucrările vor fi realizate în trei etape - proiectarea, construcția și dotarea cu echipament specializat - și sunt planificate pentru anii 2015-2018. Proiectul este implementat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare și are un buget total de cinci milioane de euro: 4,5 oferite de UE și 0,5 - de Guvernul Republicii Moldova. Potrivit coordonatorilor proiectului, Punctul de trecere a frontierei Palanca va fi construit în conformitate cu toate normele de rigoare naționale și internaționale în domeniul de management al frontierelor. Vor fi implementate cele mai performante mecanisme legate de perfecționarea controlului comun, și de punerea în aplicare a celor mai avansate practici, având la bază experiența și sprijinul experților din UE.

Selecție de Andreea Ștefan

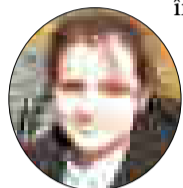
La rubrica „Europa care ne inspiră”, realizată tradițional în parteneriat cu portalul www.stiripozitive.eu, vă propunem să aflați care sunt cele zece lucruri din Islanda și din Italia, ce ar putea inspira Moldova.

10 lucruri din ISLANDA care pot inspira MOLDOVA

DANIELA SÂRBU

Deși s-a aflat în Islanda doar două luni, a reușit să surprindă lucruri inspirate

fost declarată Oraș al Literaturii în Patrimoniul UNESCO în 2011, iar un reportaj făcut de BBC spune că unu din zece islandezi va publica cel puțin o carte în timpul vieții.

EGALITATEA ÎN DREPTURI:

Islanda este una dintre cele mai feminine țări. Acest stat este primul care a ales în mod democratic o femeie ca președinte de țară, în 1980, Vigdís Finnbogadóttir deținând respectiva funcție până în 1996. Nu există discuții privind supremația unui sex asupra altuia. Mai mult, în 2010, aici s-a votat o lege care interzice orice afacere ce obține profit din nuditatea persoanelor, ceea ce a condus la închiderea tuturor cluburilor de striptease.

TOLERANȚA: Opiniile privind sexualitatea și sexul sunt extrem de progresiste în Islanda. În fiecare an, în cea de-a doua săptămână a lunii august, în centrul capitalei islandeze este organizată o paradă plină de culoare, care adună la un loc peste 70 de mii de persoane - lesbiene, gay, bisexuali, dar și rudele și prietenii acestora - și care este o adevărată sărbătoare a toleranței.

UMORUL: Islandezii sunt un popor plin de voie bună și au un umor special. Ei nu evită nici o ocazie să râdă pe seama lor și a celor din jur. Totodată, ei sunt foarte calmi și dispuși la schimbare. Un proverb islandez spune: „Dacă nu-ți place vremea, așteaptă cinci minute”. Iarna acest proverb capătă sensuri mult mai drastice. Dar se pare că, trăind într-o țară cu o vreme atât de nestatornică, islandezii s-au învățat să se adapteze foarte repede la orice problemă a vieții.

PASIUNEA PENTRU CĂRȚI: Cu o populație ceva mai mare de 300.000 de oameni, Islanda este țara cu cei mai mulți scriitori, cărți publicate și cărți citite pe cap de locuitor. Aici, cărțile sunt cel mai popular cadou de Crăciun, iar un alt proverb islandez spune că „Mai bine să umbli desculț, decât să nu ai cărți”. Nici nu-i de mirare că Reykjavik, capitala Islandei, a

Foto: dailymail.co.uk

SPORTUL: Islandezii fac mult sport, aproape fiecare islandez merge cu regularitate la sală. La fel, anual, din 1984 încoace, în Reykjavik este organizat un maraton la care participă între 10.000-15.000 de persoane. Dragostea pentru sport îi face pe islandezi să aibă una dintre cele mai mari speranțe de viață (82 de ani pentru femei și 78 de ani pentru bărbați).

ENERGIA PRIETENOASĂ

NATURII: Aproape toată energia electrică din Islanda este obținută din resurse naturale. Țara este lider global în ceea ce privește utilizarea energiei din surse regenerabile, iar apele termale asigură 90% din casele islandeze cu încălzire ieftină pe tot parcursul anului.

COPACII: Pentru o perioadă foarte lungă de timp Islanda era cunoscută drept țara fără de copaci. Această lipsă a fost cauzată de vikingi, care la venirea pe insulă

au tăiat aproape toți arborii pentru materiale de construcție și lemne de foc. De câțiva ani buni, însă, islandezii au luat atitudine și au ajuns să planteze anual cel mai mare număr de copaci pe cap de locuitor.

LIPSA DE CRIMINALITATE:

Rata criminalității este foarte scăzută în Islanda. Conform Indexului Global al Păcii, aceasta e cea mai pacifistă țară din lume. Locul de frunte i-a fost atribuit, luându-se în calcul lipsa oricăror disensiuni între locuitorii țării, numărul redus de crime violente, lipsa instabilității politice și procentul foarte scăzut al persoanelor deținute în închisori.

DRAGOSTEA PENTRU LIMBĂ:

Majoritatea vorbitorilor de islandeză locuiesc anume în acest stat nordic, ceea ce înseamnă că doar 350.000 de oameni din întreaga lume - adică doar 0,004% din populația planetei - vorbesc această limbă. Totodată, aproa-

pe fiecare islandez cunoaște limba engleză și, cel puțin, o altă limbă nordică. Totuși, orice islandez se va asigura că nu înțelege deloc limba lui, înainte de a începe să vorbească cu tine într-o altă limbă.

CEA MAI BUNĂ ȚARĂ PER CAPITA:

Islandezii știu că trăiesc în „cea mai bună dintre lumi” și nu acceptă să-i contrazici. Drept argument ei aduc tot felul de studii și articole în care țara lor a fost desemnată prima „pe cap de locuitor”: „Islanda are cele mai frumoase femei din lume, pe cap de locuitor”; „Islanda are cea mai bună echipă de handbal din lume...”; „Islanda e cea mai sigură țară din lume...”; „Islanda are cei mai puternici bărbați...”, „cei mai fericiți oameni...”, „cele mai curate orașe... și cele mai impresionante peisaje...” ș.a. Și cum să-i contrazici, când țara lor este atât de inimaginabil de frumoasă?

10 lucruri din ITALIA care pot inspira MOLDOVA

CRISTINA SURDU

este o bloggeriță de modă din Republica Moldova, care de opt ani trăiește în Italia. Îi place să se îmbrace frumos, așa ca să-i inspire și pe alții, să gătească gustos și să călătorească. Ea a scris zece lucruri din Italia care pot inspira Moldova, în speranța că se va schimba ceva și acasă.

sau cea financiară a țării nu sunt printre cele mai bune, ei continuă să zâmbească, să fie pozitivi și să emane voie bună, iar asta creează mereu o stare de bine în societate.

AMABILITATEA:

Vânzătorii, chelnerii, șoferii... toți sunt cu zâmbetul pe buze, sunt gata să te ajute când ai nevoie - cel puțin, cu un sfat. Când intri într-un magazin, de exemplu, nu vei vedea niciodată vânzătoarea așezată sau mângâind ceva. Nu vei auzi sau citi: „Nu atingeți hainele!”. Aici când intri într-un local sau într-un magazin, ești întâlnit cu un salut și cu un zâmbet larg, deoarece clienții sunt persoane importante și sunt tratați pe potrivă.

SPITALELE ȘI SERVICIILE MEDICALE: Nu zic că sunt perfecte, dar cu certitudine sunt mai bune

STAREA DE SPIRIT: Moldovenii ar trebui să fie mai pozitivi, mai zâmbitori și mai deschiși spre schimbări și provocări. Dar și să învețe să asculte un sfat, să aprecieze ceea ce fac alții, căci mai mereu știm doar să criticăm... De ce însă să nu prețuim ceea ce a făcut altcineva și să luăm drept exemplu?

ITALIENII SUNT FOARTE VESELI: Chiar dacă situația politică

Foto: arhiva personală

decât în Moldova. Cel puțin, există condițiile elementare: încălzire, apă caldă și medici adevărați. Mulți zic că în Moldova nu există bani pentru a face schimbări sau a îmbunătăți serviciile medicale, eu însă cred că schimbarea ar trebui să înceapă de la medic. Pentru că un medic trebuie să fie, înainte de toate, OM. Apoi, să încetăm să vindem diplome universitare și să-i facem pe toți doctori și direc-

tori. Și dacă vom începe să schimbăm lucrurile de la „bază”, situația se va schimba semnificativ.

ATTITUDINEA FAȚĂ DE VÂRSTNICI:

Întotdeauna am fost uimită de felul în care sunt tratați aici bătrânii. Sunt persoane importante și foarte respectate.

BICICLETA:

Este lucrul care îmi place mult și cred că ar fi și un exemplu bun pentru Chișinău. Ar fi ceva senzațional dacă în

Chișinău, dar și în alte orașe, s-ar crea piste pentru biciclete sau, cel puțin, în fiecare duminică sau o dată pe lună, centrul orașului ar fi închis pentru mașini și s-ar folosi doar bicicleta.

TRANSPORTUL PUBLIC: În Italia este o plăcere să călătorești cu metroul sau cu trenul. De regulă, centrul orașului este închis pentru mașini de dimineață până seara. Pot intra doar transporturile publice, rezidenții și taxi-urile. Acest fapt contribuie la limitarea traficului și la menținerea aerului curat în oraș.

RADARELE: Le găsesc extrem de utile și pentru noi, la câte accidente au loc!

SPORTUL: Uneori mă întreb, dacă nu cumva italienii chiar exagerează la acest capitol. Majoritatea dintre ei practică un anumit sport: tenis, înot, baschet, fotbal. Dacă nu, atunci fac jogging, merg cu bicicleta sau merg la sală.

PATIMA PENTRU CĂLĂTORII:

Italianii călătoresc mult și cu plăcere. Este adevărat că ei și câștigă mai mult, dar cu siguranță au și cheltuieli mai mari. Însă ei cunosc valoarea banului și știu cum să îl cheltuiască rațional.